

Kronika města Úvaly

rok 1992

Středočeský kraj

Podle materiálů v měsíčníku Život Úval a dalších dostupných záznamů z archivu
městských kronik retrospektivně zpracovala Alena Janurová (správce archivu
městských kronik)
v roce 2018

Razítko města:

Podpis starosty:

podpis zpracovatele:

Kronikářský záznam za rok 1992 obsahuje 27 stran (dvacet sedm stran) a byl
projednán letopiseckou komisí Rady města, Radou města a schválen usnesením
Zastupitelstva města Úvaly Z-23/2019 *dne 21.3.2019*

Obsah kroniky roku 1992:

I. Orgány městské správy	str.3
Vedení města a zastupitelé	
Seznam členů zastupitelstva	
Zpráva o činnosti Rady městského zastupitelstva	
Městský úřad – zaměstnanci městského úřadu	
Odbory MěÚ; Záležitosti ve správě města; Sociální byty	
Záležitosti mimo správu města; Anketa; Přestupky	
II. Hospodaření města	str. 7
Rozpočet města, územní plán města	
Investice	
Zpráva o výstavbě v roce 1992	
Plynofikace města	
Život ve městě	
Názvy ulic – změny	
Dům pečovatelské služby	
Koupaliště	
Bezpečnost	
Chov a držení psů, koček a jiných zvířat	
III. Doprava, podnikání, obchod, služby	str. 11
Podnikání – provozovny, firmy	
Obchod, Pohostinství, Zdravotnictví	
IV. Politický a kulturní vývoj, školství, spolky	str. 13
Politické strany – volby do parlamentů	
Školství – Základní škola, Zvláštní škola, MDDM	
Organizace a spolky – Církev, Myslivecké sdružení v Úvalech,	
Skauti, Rybáři, Zahrádkáři, Čs. Svaz chovatelů, Obec baráčnická,	
Letecko-modelářský klub, Házená, Tenis, SBD	
Kultura - Kronika, Žijí mezi námi, Úvalští legionáři, Názvoslovná skupina, Historie, Kronikář Sedlmajer doplňuje, Plesy – divadelní	

představení – hudba, Kino v Úvalech, Marie Majerová, Vánoční strom

Výročí – Za úvalským malířem Vladimírem Vondráčkem,
Bedřich Hejsek, Učitelka Marie Raušová, ThDr.
kardinál Tomášek

V. Životní prostředí	str. 24
Srážkoměrná stanice v Úvalech – počasí	
Radon a my, Petice Cousteau – Den Země	
VI. Obyvatelstvo	str. 25
Demografie	
VII. Různé	str. 25
Zdenka Haringová	
Polemika nad přejmenováním náměstí	
Hlavní události doma i ve světě v roce 1992 (wikipedie)	
Domácí dění podle ŽÚ – Života Úval	

Dodatek

I. Orgány městské správy

Vedení města a zastupitelé

Starostou byl zastupiteli v roce 1990 zvolen Ing. Ivan Černý, místostarostou Jaroslav Tourek, od 1. května pracovala jako uvolněná místostarostka Ing. Václava Baumanová, roz. Svobodová. Jednalo se o kandidáty OF. V ŽÚ 2/1992 je uveden seznam členů rady a městského zastupitelstva a jejich účast na jednáních.

Ing. I. Černý – starosta –	účast na RM 91%	na MZ 100%
J. Tourek – místostarosta	91%	100%
Ing. V. Baumanová	100%	100%
Ing. J. Horák	95%	100%
Fr. Smolík	82%	50%
Ing. M. Breda		50%
MUDr. S. Brousková		75%
V. Jelínek		0%
J. Král		75%
R. Kroutil		100%
J. Levý		100%
Ing. B. Němec		25%

J. Pospíšilová	75%
Ing. J. Šramota	25%
Ing. M. Tauerová	100%
Ing. M. Vlasák	100%
Ing. J. Zahrádka, CSc.	75%

V ŽÚ 8/1992 se vysvětluje, jak podle zákona o obcích funguje správa města. Neznalost souvislostí vede někdy občany k přesvědčení, že je řízena špatně, volení zástupci nepracují dobře apod. Z těchto důvodů předkládá správa města ucelený přehled informací souvisejících nejen se správou, ale i ostatními záležitostmi.

Seznam členů zastupitelstva:

Rada městského zastupitelstva (s adresami, v kronice vynechány):

Ing. Ivan Černý, Jaroslav Tourek, Ing. Václava Baumanová, Ing. Josef Horák, František Smolík.

Členové městského zastupitelstva: (s adresami) – Ing. Miroslav Breda, MUDr. Soňa Brousková, Vladimír Jelínek, Roman Kroutil, Josef Levý, Ing. Bohumil Němec, Jana Pospíšilová, Ing. Ivo Šramota, Ing. Miloslava Tauerová, ing. Miloslav Vlasák, Ing. Josef Zahrádka, Csc., Jan Král.

Zpráva o činnosti Rady městského zastupitelstva

Rada přijala usnesení zpracovat přehled výdajových a příjmových položek Veřejně prospěšných služeb, aby bylo možné vyhodnotit jejich ekonomiku a posoudit možnost převést některé činnosti soukromým podnikatelům (ŽÚ 10/1992)

Město musí hledat náhradní prostory pro úřad, přihlásil se v restituci majitel budovy současného sídla (*pozn. 2018: budova nakonec restituována nebyla*) a majetek bývalého UNIPOSu získala v neočekávaně vyhlášené aukci firma MULTITEC. MěÚ bude dále hledat prostory.

Květnové veřejné zasedání MZ – postup výstavby, nákup kontejneru, třídění odpadu, převzetí nákupního střediska. Uzavření rozpočtu r.1991 - přebytek 1 750 000 Kč (vznik – opožděné faktury). Návrh rozpočtu v ŽÚ neuveřejněn.

8. veřejné zasedání městského zastupitelstva 15.9.1992 – ŽÚ 10/1992; prodej chaty k.č.514 na soukromém pozemku; nabídka prodeje nebo dlouhodobého pronájmu koupaliště; různé bezplatné převody majetků, např. budovy podnikového ředitelství bývalé firmy UNIPOS v Riegerově ul. – Multutec získal budovy v dražbě, byla oprávněná? Zjišťuje ministerstvo kontroly. Pronájmy: vodní plocha Fabráku Českému rybářskému svazu ; místnost v TESCO, prodejna

čp.527; pozemků v areálu cukrovaru. Město hodlá zakoupit objekt čp. 89 ve Štefánikově ul. od restituentů, zatím není odhad a suma.

Městský úřad - Zaměstnanci městského úřadu k 1.7.1992: (ŽÚ 8/1992)

Křelina Jiří – tajemník.

Odbory MěÚ

Odbor vnitřních věcí - Krobová Jaroslava – vedoucí odboru, školství, zdravotnictví, správa budov, civilní obrana (CO), požární ochrana, přestupková agenda;

Šarbochová Marie – evidence obyvatelstva, SPOZ – sbor pro občanské záležitosti, matrika, ověřování listin, svatby; Frýdmanová Marie – sociální věci, péče o rodinu, péče o dítě, nezaměstnaní; Sosnovská Šárka – podatelna, ústředna, sekretářka starosty, tajemníka, příjem příspěvků do ŽÚ, inzerce, kopírování.

Ekonomický odbor – Sedlecká Marie – vedoucí; Lišková Helena – účetnictví, příjmy – výdaje; Nesvadbová Jarmila – mzdová účetní, fakturace, domovní daň; Maturová Jana – místní poplatky, hrací automaty, odvoz TKO; Žatečková Hana – bytové hospodářství, evidence nebytových prostor.

Odbor výstavby, životního prostředí a dopravy – Fejt Jiří – vedoucí; Ing.

Bulíčková Helena – stavební úřad, vyjmutí zemědělské půdy ze zemědělského půdního fondu (ZPF), přestupkové řízení ve věci stavebního úřadu, životní prostředí; Reicheltová Ilona – inženýrské sítě, projektová příprava, předání stavenišť, přejímka stavebních prací; Hervertová Anna – evidence stavebních povolení všech druhů staveb, kniha správních poplatků;

V ŽÚ 12/1992 odbor výstavby informuje o účinnosti nového zákona z 5.5.1992 o správních poplatcích a uvádí výpis ze sazebníku – povolení staveb, ale i kácení stromů mimo les.

Živnostenský úřad – Tesařová Jana – souhrnné práce při zajišťování výkonu státní správy na úsecích registrace a kontroly podnikatelů, vystavování živnostenských listů pro živnosti volné;

Městský úřad je obecním úřadem pověřeným výkonem státní správy pro územní obvod:

Úvaly, Dobročovice, Květnice, Sibřina, Horoušany, Šestajovice, Škvorec, Zlatá, Jirny (cca 9000 obyv.)

Městské kulturní zařízení - Pospíšilová Ilona – zajišťování kulturních pořadů, vedoucí příspěvkové organizace, kultura – kino;

Veřejně prospěšné služby (sídlo ul.5.května) – Jakl Josef – vedoucí;

Od ledna 1992 je v budově městského úřadu v provozu nová telefonní ústředna, tel. Čísla 9971 401, 9971 539, 9971 912, 9971 671 jsou napojena na jednu ústřednu a propojí všechny zaměstnance úřadu.

Záležitosti ve správě města:

1. zajišťováno veřejně prospěšnými službami:

- a) veřejná prostranství - závady v čistotě veřejných prostranství, ve schůdnosti a sjízdnosti na chodnících a komunikacích, závady technického charakteru (propadlé povrchy, závady na dešťové kanalizaci – vpustě, na dopravním značení),
- b) svoz odpadu – objednávky valníků a kontejnerů, výměna popelových nádob, objednávky na dovoz fekálních vozem,
- c) veřejná zeleň – spadlé větve, stromy, zničené lavičky, závady v čistotě parkových ploch,
- d) hřbitovní služby – úpravy prostranství, závady (voda, skládka odpadu, zeleň, vybavení atd.),
- e) veřejné osvětlení včetně světelné křižovatky – závady,
- f) koupaliště.

2. Městské kulturní zařízení

Záležitosti mimo správu města

Knihovna; hlášení poruch; služebna policie; pošta; čerpací stanice;
Zdravotnictví; Česká spořitelna; Česká státní pojišťovna;
Prodejny – seznam podle sortimentu, adresy a telefonní čísla
(ŽÚ 8/1992)

Jak postupovat při přípravě výstavby:

vodovodní, kanalizační a plynové přípojky – stavební povolení, kolaudace, náležitosti v ŽÚ 8/1992.

Výstavba sociálních bytů –

Koncem roku 1991 na 20. plenárním zasedání MěÚ bylo rozhodnuto o využití bývalého chudobince čp.195 (ul. B. Němcové), je možno získat dotace z fondu okresního úřadu, zpracovává se studie (*poznámka Janurová – dále je zapsáno, že objekt je využit jako plynoslužebna, do r. 2018 je dům poněkud zvnějšku zdevastován a v soukromém vlastnictví.*

Anketa

Podle starosty I. Černého byla v ŽÚ 4/1992 uveřejněna anketa – v ŽÚ 8/1992 se k výsledkům starosta vyjadřuje, ale není jasné, o jaká témata se jednalo a ani v ŽÚ 4/1992 není záznam, že by anketa byla třeba vložena jako volný list.

Z odpovědi vyplývá, že aktivita občanů Úval a účast na veřejném životě je nízká a vztah občanů k městu se nezměnil. Občané považují angažovanost členů zastupitelstva za snahu o vlastní prospěch při budování inženýrských sítí.

V ŽÚ 8/1992 L.M. přidává ještě několik slov k anketě pro průzkum veřejného mínění na život v obci. Palčivým problémem jsou inženýrské sítě, občané jsou ale málo informováni – vlastní vinou. Odsuzují nepořádek, černé skládky, požadují důslednost a koncepci výstavby a oprav – od čističky, ke kanalizaci, vodovodnímu řádu, zavedení plynu a pokládku kabelů a následné položení asfaltu. Za příčinou malé návštěvnosti kulturních akcí vidí občané lenost, vlastní video, nedostatek času a nálady, malou propagaci atd. Ankety se zúčastnilo 89 respondentů ze 3 592 úvalských voličů.

Přestupky v roce 1992

Přestupková komise řešila v tomto roce 35 případů, 4 přecházejí do dalšího roku a 2 byly postoupeny dalším orgánům. Většinou se jedná o přestupky proti občanskému soužití, veřejnému pořádku. Na pokutách vyměřila komise 37 800,- Kč. Vymahatelnost je ovšem jen asi 60%. Občané zakládají černé skládky, vypouštějí fekálie do vozovky i do volné přírody a vedlejších zahrad, většinou nejsou přistiženi, tedy ani pokutováni. (ŽÚ 3/1993)

II. Hospodaření města

Rozpočet města

Od počátku roku dosud neproběhlo podle starosty I. Černého od okresu finanční vypořádání a nebyly schváleny dotace obcím. Zastupitelstvo tedy nemůže schválit rozpočet města. Rada projednala předběžný návrh:

předpokládané výdaje – vlastní správa, místní a bytové hospodářství, kultura, školství včetně jídelen, sociální péče atd. – nejméně 8 mil. Kčs, další 1,5 – 2 mil. Kč na výstavbu (dokončení trafostanice v Riegerově, dokončení územního plánu, projektovou dokumentaci inženýrských sítí, jednoduchou úpravu komunikací), kam nejsou započteny výdaje na pokračování výstavby kanalizace, vodovodu, příp. dalších inženýrských sítí.

Předpokládané příjmy – neúčelová dotace z Okresního úřadu 3,5 – 4,0 mil. Kč. Město musí získat 5,5 – 6,0 mil. Kčs dalšími příjmy - správní poplatky, stravné ve školních jídelnách, domovní daně, další poplatky atd. Největším příjmem je převod z finančního úřadu – daň z příjmu obyvatelstva, zemědělská a

důchodová daň – **jsou těžko odhadnutelné**. Starosta nesečetl odhady poměrně malých částek. (ŽÚ 4/1992)

Výdaje městského rozpočtu tabulka v ŽÚ 7/1992 s komentářem k jednotlivým kapitolám – výdaje celkem 15 289 000 mil. Kč; **příjmy** – tabulka s komentářem – celkem 13 451 500, - přebytek 1 837 500,- sečteno = 15 289 000 mil. Kč.

Dále starosta I. Černý hovoří o podnikatelské aktivitě města a snahách města rozšířit průmysl v Úvalech a předběžných jednáních s Komerční bankou o zřízení pobočky.

V ŽÚ 4/1992 je přehled 7. zasedání MZ v sále UNIPOS Riegerova čp.65 – pod názvem **Výstavba v městě a její financování** – je podrobný popis výstavby v 80.letech, která musela předcházet další v pozdějších letech, bez ní by se nedalo uskutečnit pokračování. Následuje stručný přehled výstavby v 90.letech – objekty (nákupní středisko, zvláštní škola), splašková kanalizace, vodovod, výstavba plynu – páteřní řad do SPM (*zkratka nevysvětlena*), uliční řady.

Výstavba v roce 1991 podrobněji, včetně finančních prostředků – celkem za cca 8,2 mil Kčs výstavba vodovodu, 650 000 Kčs kanalizace a výčet výstavby plynu se sdružených prostředků obyvatel.

Územní plán města

V ŽÚ 3/92 je uveřejněn starostou I. Černým **ÚPN SÚ Úvaly – komplexní urbanistický návrh** – důvodem sestavení plánu je nevyčerpat město zbytečnými a neuváženými investicemi, aby nebyl ohrožován rozvoj celku, návrh zpracován Terplanem Praha – Státní ústav pro územní plánování. (pozn.: zkratka ÚPN SÚ nevysvětlena)

Investice

V ŽÚ 6/1992 je podrobná zpráva z květnového zasedání městského zastupitelstva – jedním z hlavních bodů byla výstavba inženýrských sítí v Úvalech. Předpokládaná dotace z okresního úřadu bude 1 500 000,- Kčs, z ministerstva financí na ekologické stavby ve výši 3 mil. Kčs, kromě toho je podána žádost na ministerstvo zemědělství o dotaci 5 mil. Kčs na výstavbu vodohospodářských zařízení. Rada města navrhla vrátit občanům finanční částky, které v minulosti věnovaly na výstavbu vodovodu a dále nebyl praktikován způsob přispívání a sdružování finančních prostředků od občanů na jeho výstavbu.

Zpráva o výstavbě v roce 1992

- A. Výstavba financovaná z účelových dotací: **finanční zdroje** z OÚ, fondu ekologických staveb, z fondu pro vodohospodářské stavby - celkem 9 051 000,- Kčs.

Stavby – výčet (vodovod, kanalizace, rekonstrukce mostu Na ztraceném korci – celkem 7 904 596,- Kč; rezerva 1 146 404,- Kčs.

Projektová dokumentace na výše uvedené akce: celkem – 269 130,- Kč, rezerva 877 274,- Kč; plán ul.5.května III. Etapa vodovod – 800 00,- Kč.

- B. **Z vlastních příjmů:** přístavba školy 2 200 000,- Kč, trafostanice 25 000,- Kč; kanalizace nám. A.z Pardubic 100 000,- Kč; kabely vysokého a nízkého napětí 348 000,- Kč ... celkem 2 673 000,- Kč.

Realizace – plyn nám. A. z Pardubic 195 000,- Kč, **příprava** – plyn Tyršova, Fügnerova 234 000,- Kč, 28.října, Vojanova – 170 00,- Kč, Bezručova, Vrchlického – 160 000,- Kč, Kožíškova – 60 000,- Kč, Čechova – 80 000,- Kč. Informaci v ŽÚ 10/92 podal J. Fejt odbor výstavby.

Koupaliště – tajemník Křelina o provozu a dalších záměrech – pronájem, prodej.

Městský úřad vyhláší – výběrové řízení na pronájem nákupního střediska, areálu koupaliště a na dodávku prací a služeb.

Odbor výstavby informuje – výše správních poplatků podle nového zákona o správních poplatcích, nabývá účinnosti 1.1.1993. (ŽÚ12/1992)

Plynofikace města

Plynoslužebna přestěhována do ul. Boženy Němcové čp. 195. Fámy o zastavení plynofikace nesmyslné. Tabulka výkonu regulační stanice a spotřeba podle generelu. Zatím nedostatek finančních prostředků pro budování nových uličních řadů. Informace jak postupovat při připojování OPZ (odběrného plynového zařízení) u rodinného domku. (ŽÚ 4/92)

Život ve městě

11. února se občané mohli setkat s poslanci Federálního shromáždění M. Ročkem a M. Richterem a v ŽÚ 3/1992 si přečíst, jak hlasovali poslanci FS za Středočeský kraj o důležitých programových bodech – řada navrhovaných novel zákonů a zákon o způsobu přijetí ústavy – neschváleno.

Toto hlasování se v ŽÚ opakuje často – přehledy v ŽÚ 4/92.

Rovněž zde najdou občané znění novelizovaných vyhlášek – o místních poplatcích, o nájmu a pronájmu nebytových prostor, o stanovení podmínek činností provozoven na území města, o pořádku a čistotě ve městě (ŽÚ 3/92).

Je nově zřízen živnostenský úřad ve městě, vystavuje živnostenské listy (Tesařová, odbor FMHSO).

Ve středu je možné bezplatně uzavřít sňatek, v jiné dny je poplatek 300,- Kč.

Zřizování telefonních stanic v Úvalech – informace od SPT TELECOM Praha – dokončování nové automatické telefonní ústředny ATÚ plánovány na únor 1992, provádí se kabelizace v Úvalech, ve Škvorci a Dobročovicích bude dokončena do července 1992. Proběhne přepojování, pak bude možné připojovat další stanice. Evidováno je 400 nevyřízených žádostí, do konce roku 1992 může být uvedeno do provozu 2000 přípojek. Základní informace o poplatcích za zřízení stanice, pronájem a hovor (ŽÚ 3/1992).

K 31.1.1992 bylo provedeno fyzické předání kulturního domu původním majitelům.

V objektu zdravotního střediska funguje nová lékárna.

Město se přihlásilo jako uživatel budoucí skládky odpadu u Struhařova (podíl 3 mil Kč se bude společně řešit s ostatními uživateli úvěrem) *tolik ze zpráv místostarosty J. Tourka (ŽÚ 3/192)*.

Rada města vyzývá občany k osobní angažovanosti při vytváření lepších životních podmínek ve městě. Nepodařilo se získat z řad občanů pomocníky pro dohled nad veřejným pořádkem. (ŽÚ 4/1992)

Názvy ulic – změny

Na květnovém zasedání MZ schváleny tyto změny: třída Rudé armády – změněna na Pražskou ulici, Julia Fučíka na původní název Rašínova, Šmeralova na Bratří Čapků, nám. Marie Majerové změna na Arnošta z Pardubic (zmíněna možnost přemístění sochy Arnošta z P. pravděpodobně ke škole). (ŽÚ 5/92)

Dům pečovatelské služby

Zřízení na Úvaláku v ulici Štefánikově, žije v něm 12 důchodců, převážně žen. Sami si vaří, chodí na nákupy, topení je lokální na tuhá paliva. Město vypomáhá jen s donáškou uhlí do bytů a vynášením popela. Vodovodní kohoutky jsou jen na chodbách. Úklid společných prostor provádějí důchodci sami. Dům je napojen na kanalizaci. V restituci požádalo o vrácení domu pět dědiců. Bohužel v Úvalech není pečovatelská služba zajištěna vůbec. Chybí i geriatrická sestra. (Výzva ŽÚ 5/92 ku pomoci seniorům)

Koupaliště

Pozvánka na letní rekreaci na jedinečné zařízení v širokém okolí – úvalském koupaliště, návštěvníky hodnocené jako udržované a přispívající ke společenskému obohacení města odpovídající úrovně. Zázemí a občerstvení pod stálým dohledem hygieniků. Zařízení spadá pod správu „ veřejně prospěšných služeb „ (VPS) městského úřadu (2 stálí pracovníci VPS a 4 externí sezonní). Loni byla návštěvnost i 3000 lidí v jednom dni, letos 800. Provoz je dotován městem, poděkování za novou elektroinstalaci a řadu zlepšení vyslovuje - Mš. (ŽÚ 8/1992)

Bezpečnost

Starosta I. Černý oznamuje, že 15.10.1992 zahájila činnost na katastrálním území Úvaly soukromá bezpečnostní služba SBS VINKLER. Pracovníci jsou vybaveni pravomocemi podle zákona § 70 zákona ČNR č. 367/1990 Sb. (obecní zřízení) a č. 553/1991 Sb. (obecní policie). Pověření a oprávnění v ŽÚ 11/1992. Sídlo v ul. V Podhájí. (*Správně se ulice jmenuje Podhájí, pozn. Janurová 2018*)

Chov a držení psů, koček a jiných zvířat – vyhláška MÚ

V ŽÚ 11/92 je podrobně vypsáno jakým způsobem se musí majitel chovaných zvířat vypořádat s vyhláškou MÚ, aby nebyl penalizován pokutou. Jedná se: A. Chov zvířat, B. Chov hospodářských zvířat, C. Povinnosti chovatelů.

III. Doprava, podnikání, obchod, služby

Podnikání – provozovny, firmy

Od 1.1.1992 je v platnosti nový živnostenský zákon – Život Úval věnoval této problematice během roku vždy několik informací na pomoc starým i novým podnikatelům.

Něco o povinnosti podnikatele

ŽÚ 11/1992 uveřejňuje obsáhlý článek – výklad zákona .

V Úvalech v roce 1992 jsou v provozu tyto firmy a podniky:

Benzina s.p. technický závod Úvaly; Úvalský průmysl masný s.p.; Diana – Eurotours cestovní kancelář – Jiráskova ul. Úvaly; zedník Pavel Karbulka, U Obory Úvaly; samoobsluha na Homolce, Maroldova 1340; masáže – praxi otevírá H. Smrkovská, Kollárova 1089; kadeřnictví Jindra Merčáková, nám. M. Majerové 1060; Zlatnická dílna R. Kroutilová, Sovova 772; Autodoprava Lukáš Voňavka – nám. M. Majerové 95; Prodejna nápojů U SUDU, ul. V. Nováka;

Kromě výše zmíněných uvádí ŽÚ 8/1992 seznam prodejen a provozoven, restaurací a pohostinství – s adresami a telefonními čísly. (V archivu městských kronik se pod signaturou R – různé, nachází opotřebovaný telefonní seznam vydaný městem s doplňky, pozn. Janurová 2018).

Obchody

Dokončení nákupního střediska na nám. Svobody – bude v r.1993. Na otázky odpovídá v ŽÚ 10/92 p. Chvíla Stavební závod Úvaly.

Česká státní spořitelna zakoupila zpět dům v Husově ulici čp. 78, kde sídlilo vedení firmy UNIPOS, rekonstruuje ji a prostory budou k dispozici občanům. Přibývá sporožirových a běžných účtů. Úřední hodiny pondělí až pátek (ŽÚ 1/92)

Nově otevřená prodejna obuvi (1991) v Jiráskově ulici u nádraží – Ludmila Bělohradová.

Prodejna Klas v bývalém cukrovaru – objekt nyní v majetku podniku Zemědělské zásobování a nákup (ZZN) Praha – východ. Manželé Salačovi mají prodejnu v ekonomickém pronájmu. Prodávají především zemědělské produkty ZZN, krmení pro všechny druhy domácích zvířat i dobytka a drůbeže. Mimo pečiva prodávají potraviny, dokonce i makrobiotické a diabetické. Ceny mají nízké, protože odebírají velká množství zboží a mají rabat 5 – 10%. Vydělávají i další činností a chtěli by po opravě objektů, příští rok otevřít i klasickou tržnici (*což se nestalo, pozn. Janurová 2018*). (*Dodatečně zjištěno, že pan Salač skončil v areálu v roce 1994 a následně přešel se svým podnikáním, ale už jen prodejnu krmiv pro různé druhy domácích zvířat, včetně prodeje živých – slepic, do objektu bývalé stodoly JZD v ulici 5. května u hřbitova. Nadále dojíždí z Újezdu n.L. a má neustále fronty, funguje asi 3x týdně. Má i různé doplňky pro chov. Zjištěno dne 26.9.2018, Janurová*)

Pohostinství

Opět otevřena restaurace Sokolovna

7.12.1992 – po velmi náročné rekonstrukci. Došlo k propojení s vedlejším objektem – obytným domem bývalého statku čp. 6, kde vznikla restaurace a vinárna. Provoz denně 9,30 – 22h, teplá jídla, přesnídávky, minutky ad., pro zájemce závodní stravování.

Zdravotnictví

Svobodná volba lékaře – platná od 1.1.1992 – schváleno Okresním úřadem, práva a povinnosti pacientů (ŽÚ 1/92).

Oznámení o přestěhování úvalské lékárny z Husovy ulice čp.31 do suterénu zdravotního střediska.

Krajská hygienická stanice středočeského kraje zahájila provoz telefonní linky pomoci v prevenci HIV/AIDS, zcela anonymní informace na pražském čísle.

Poliklinika Praha – východ včetně obvodního zdravotního střediska Úvaly je zahrnuta do 2. vlny privatizace. Dnem 7.7.1992 běží dvouměsíční lhůta na podání privatizačního projektu. Městské zastupitelstvo 5.5. rozhodlo o podání žádosti na bezúplatný převod do majetku města v souladu se stanoviskem většiny našich obvodních lékařů. S ohledem na tisíce odpracovaných hodin našich občanů při stavbě považuje město prodej objektu veřejnou soutěží nebo dražbou za nevhodné.

ŽÚ 8/1992 u článku Záležitosti mimo správu města věnuje místo také přehledu služeb ve zdravotnictví v Úvalech a lékařským pohotovostním službám - telefon a ordinační hodiny. Ordinance praktických lékařů: MUDr. Brousková, Soukupová, Těšíková; gynekologie – MUDr. Brabenec a Finková; dětské oddělení MUDr. Jeřábková, Kumprechtová, Pich; Zubní – MUDr. Procházková, Mareš a dentista Hora; pohotovost v Říčanech. Lékárna v budově střediska.

IV. Politický a kulturní vývoj, školství

Politické strany

Československá strana lidová. Výroční schůze, zvolena nová předsedkyně Jitka Eysseltová – hlavní úkol - maximální zviditelnění strany ve městě, výčet způsobu angažovanosti (ŽÚ 3/1992)

V ŽÚ 1/1993 vzpomínají členové KDU-ČSL na loňské poutě a výlety, které pořádala strana.

(Poznámka: bohužel se nepodařilo v ŽÚ a ani archivu najít zmínky o ostatních politických stranách v Úvalech v tomto roce).

ŽÚ 5/1992 – Politické strany – ODS – setkání s občany, předvolební shromáždění.

Volby do parlamentů

ŽÚ 6/1992 uvádí seznam politických stran a koalic pro volby do Federálního shromáždění a do České národní rady, které se uskuteční 5. a 6. června 1992 ve třech volebních okrscích – Hasičský dům č.1; Městský dům dětí a mládeže č.2; Základní škola č.3;

Seznam – 1. Občanská demokratická aliance, 3. Československá sociální demokracie, 4. Hnutí za samosprávnou demokracii, Společnost pro Moravu a

Slezsko, 5. Hnutí důchodců za životní jistoty, 9. Strana práce a jistoty, 10. Národně sociální strana – Československá strana národně socialistická, 13. Demokraté 92 za společný stát, 14. Strana republikánská a národně demokratické jednoty, 15. Koalice Coexistencia – Egyutléls – Koegzistencia – Spoužití – Spivžittja – Spolužitie – Vspólnostn – Zusammenleben, Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom – Maďarské křesťansko demokratické hnutie, Magyar Neppárt – Maďarská ľudová strana, 17. Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová (KDU ČSL), 19. Strana československých podnikatelů, živnostníků a rolníků, 21. Hnutí za sociální spravedlnost, 22. Liberálně sociální unie, 24. Občanské hnutí, 28. Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československá, 31. Klub angažovaných nestraníků, 32. Romská občanská iniciativa ČSFR, 33. Koalice Levý blok – KSČM, DL ČSFR, 38. Strana přátel piva, 41. Nezávislá iniciativa (NEI), 42. Koalice občanská demokratická strana.

Dále ŽÚ uvádí příspěvky poslanců a politických stran – Proč volit? Proč volit pravici? Pozvánky na předvolební mítinky OH, ODA, LB.

Předseda místní ODS Oldřich Kovář dodatečně uvádí v č.6/92 rozbor politické scény v tomto roce a diferenciaci OF s tím, že v Úvalech nevznikla strana Občanské hnutí (OH).

ŽÚ 7/1992 má tabulku výsledků voleb v úvalských okrscích. Účast občanů Úval u voleb do FS a ČNR byla zhruba 86% a nejvíce hlasů v Úvalech získala Koalice ODS a KDS, následována ODA a koalicí LB

MS ODS se vyjadřuje k volbám a výsledkům, k vydírání ze strany Slovenska, „dvojdomkům“ a uspořádání státu, o jednání o společném či rozděleném státě. MS ODS je stoupencem společného Československa.

ŽÚ 8/1992 – tabulka výsledků voleb v okrese Praha – východ; s převahou vyhrála koalice ODS a KDS, na druhém místě ODA a třetí Levý blok (KSČM a DL ČSFR).

Školství

Základní škola

Ředitel základní školy Fr. Smolík se vyjadřuje k nadějně dostavbě Zvláštní školy a možnosti modernizace vybavení ZŠ. V roce výročí 400 let od narození J. A. Komenského L. Snětina vyzdvihuje genialitu učitele národů (ŽÚ 3/92)

V ŽÚ 9/1992 ředitel ZŠ František Smolík hodnotí loňský školní rok, podmínky práce, nevyhovující učebnice, naproti tomu je škola vybavena několika počítači. Škola uvede v nejbližší době vlastní prodejnu potravin – pitný režim a zavede prodej školních pomůcek.

Je zavedena kompletní evidence žáků na počítači včetně tisku vysvědčení.

Získávání sponzorů, vedou se jednání.

Záměry - upravit hřiště pod sokolovnou ve spolupráci se Sokolem, rekonstrukce vnitřních prostor školní budovy čp.7, vnitřní úpravy zbývajících budov a nová fasáda školy.

Zvláštní škola

Od 1. září 1993 do nové budovy přejde 72 žáků ve 3 třídách po 40 a 2 třídy budou otevřeny nově zřízené speciální rodinné školy pro 32 děvčat.

Ředitelka E. Bubáková hovoří o zrodu myšlenky (ŽÚ 9/1992).

Slavnostní otevření ZvŠ, foto přestřihávání pásky, starosta I. Černý, M. Teplá se ptá, proč se otevírá speciálně pedagogické centrum v Říčanech a ne v Úvalech?

Starosta I. Černý sděluje v ŽÚ 11/92, že Rada města rozhodla 2 volné třídy v ZvŠ uvolnit ve prospěch základní umělecké školy (ZUŠ) místo speciálnímu pedagogickému centru, což neodporuje zákonům.

MDDM – městský dům dětí a mládeže

Šachový kroužek dětí trénuje a hraje pod hlavičkou MDDM – J. Novotný informuje.

Organizace a spolky

Církve

Den díkůvzdání za úrodu – 25.10.1992 se uskutečnilo ekumenické shromáždění křesťanů čtyř církví v Úvalech v modlitebně církve bratrské v Pražské ulici (ŽÚ 12/92). Výzva k humanitární sbírce šatstva vzešla od pátera Šubrtů.

Myslivecké sdružení v Úvalech

(toto sdělení spolku by patřilo do kroniky roku 1991, kde však chybí a je tedy součástí kroniky následující, pozn. Janurová)

K znovuzaložení došlo v r.1991 rozdělením honitby bývalého Mysliveckého sdružení Škvorec. Již v r. 1990 si vybudovali myslivci vlastním přičiněním chatu na Holé Hostýni, která jim umožňuje kulturní vyžití. V současné době obhospodařuje honitbu polní i v zalesněné ploše - cca 1 000 ha. V ro.1991 bylo organizováno 5 honů, dodržují se myslivecké zvyky. Sdružení má 19 členů. Stavby drobné zvěře jsou nízké, přesto se podařilo splnit předpokládaný počet úlovků. Děje se tak pro udržení zdravé populace a přirozené reprodukce lovné zvěře. Starosti dělá myslivcům velké množství volně se pohybující domácí zvěře (psi, kočky a ovce), která působí škody na užitkové zvěři. Sdružení vyslovuje dík

státnímu statku za maximální pochopení. Zapsal předseda F. Koula a hospodář J. Jírovský. (ŽÚ 1/1992)

Junák

Koncem roku 1991 akce – Mikuláš se sbírkou na konto Míša (Gama-Leksellův nůž) pro operaci nádoru mozku.

Od 1. září nese skautské středisko název „Středisko bratra Jiřího Bubáka“, článek uvádí informace z činnosti Junáka v letních táborech. (ŽÚ 10/92)

Rybáři

Shrnutí roku – 200 dospělých členů, 10 dorostenců, 40 dětí do 15let.

Obhospodařují rybníční areál „Pod Slovany“, navazující potoky Škvorecký a Výmola, pozornost věnují i revíru Fabrák. Podrobnosti o chovaných rybách, výtěžcích a zarybnění uvádí ŽÚ12/1992. I přes velmi suchý rok bylo hospodaření úspěšné, každodenní péče hospodáře a pomocníků trvale drží chov ryb v Úvalech na vysoké úrovni, rok byl až rekordní. Např. na Horním rybníku hektarová produkce dosáhla neuvěřitelných 2387 kg, což je asi šestinásobek průměru v Čechách. MO ČRS – místní organizace Českého rybářského svazu.

Zahrádkáři

Rady do zimního období. (ŽÚ1/1992)

Čs. Svaz chovatelů

Okresní zimní výstava 12.1. 1992 – králíků, holubů a drůbeže, zve předseda J. Kačín. (ŽÚ 1/1992)

Obec baráčnická Úvaly

V ŽÚ 7/1992 rychtář Mirek Srb o založení a mylných výkladech vzniku Českých baráčníků (*pozn. Janurová 2018 - Viz podrobná informace v archivu městských kronik u signatury S – spolky*) a jaký kolektiv baráčnictvo tvoří. „Český baráčník je jeden z nejstarších českých kulturních spolků vůbec a může se pochlubit nejen pestrou historií a tradicí, ale i živou a činorodou aktivitou v současnosti...“

Mylně se vykládá, že baráčníci jsou spolkem vlastníků nemovitostí – domů či baráků nebo, že zakladatelem je Josef Barák, známý český vlastenec z doby obrození. Český baráčník byl založen jako „stolní vlastenecká a dobročinná společnost dne 7. listopadu 1873 v Kolíně v hostinci, kterému se říkalo Baráček“ a oni si mezi sebou říkali baráčníci. Po úředním povolení ke spolkové činnosti si dali název Svobodná obec baráčníků, který převzaly další vznikající obce.

Vytvořily se stanovy – regule, které se postupem doby upravovaly s tím, že byl stále kladen důraz na zachovávání a dodržování staročeských zvyků a obyčejů, opatrování staročeských krojů atd. Členové se mezi sebou oslovovali sousede a tetičko a měli za povinnost dodržovat sousedskou bodrost a snášenlivost. Každá

obec toužila mít svůj prapor s typickými výšivkami. V archivu kronik jsou zachovány dokumenty o činnosti úvalské obce, která nese jméno J. A. Komenského, hodnosti a pojmenování jednotlivých členů a různé fotografie z akcí minulých i současných (*do roku 2018*).

Úvalský letecko-modelářský klub

Slaví 20. výročí svého založení (ŽÚ 9/1992). Má 45 členů v poslední době malý zájem dětí.

Sport

Házená – mladší žáci

Účast na jednom z největších mezinárodních turnajů v italském městečku Teramo (20.ročník) díky sponzorům – DIANA Mrázek, město Úvaly, PVT Poděbrady, Řeznictví Rejhon, fa Tuček - Moucha ad., výsledky trunaje – 5. místo, hráči - sestava. (ŽÚ 9/1992)

Tenis

V ŽÚ 2/1992 bilancuje tenisový oddíl výsledky akcí v r.1991, což v kronice 1991 chybí. V ŽÚ 3/1993 hodnotí podrobně činnost za rok 1992 tennisový oddíl TJ Slavoj Úvaly – Čeněk Vedral.

Stavební bytové družstvo

SBD v ŽÚ 1/1993 hodnotí činnosti za rok 1992, v listopadu byly přijaty na zasedání nové stanovy, výstavba bude pokračovat. (*Poznámka Janurová 2018: poslední stavbou byly 3 domy v Maroldově ul. čp. 1398 ad. kolaudované v listopadu 1989, pak již žádná výstavba nepokračovala*).

Kultura

Znáte své Úvaly?

V ŽÚ 1/1992 je položeno 5 otázek v rámci akce „Znáte své Úvaly“ – tentokrát se týkají historických skutečností z oblasti školství a kultury. (odpovědi ke konci č.1/1992)

Kronika

*Slovo kronikáře M. Bredy v roce 1998 – „Kromě toho, že (p. Sedlmajer) v životě Úval uveřejňuje téměř v každém čísle odpovědi na různé historické otázky v rubrice „Znáte své Úvaly?“, tedy odpovědi, z kterých nyní čerpám také při psaní retrospektivní kroniky 1992, též vyzývá k účasti na spolupráci ve skupině – **Letopisecký úvalský kruh.**“* Kronikář pan Sedlmajer považuje za v zájmu dobré úrovně kronikářských zápisů a vybudování příslušného archivu jako nedílné součásti Kroniky města Úvaly za nezbytné soustředit kolem kroniky zájemce o úvalskou historii, pamětníky, odborníky v určitých oblastech a dobrovolníky pro

archivní a kronikářskou činnost v letopiseckém úvalském kruhu. (Citováno skoro doslovně). Dále kronikář uvádí v ŽÚ 2/1992 orientační rozpis vybraných oblastí i témat, pro které hledá přispěvatele – dopisovatele (*Tolik M. Breda, 1998*). *Poznámka celkem velmi aktuální ve vztahu k současné době (Janurová - 2018, kdy kroniku zpracovávám), kdy podobné výzvy již několikrát zazněly a vyšuměly, a pak vyústily nejspíš v založení Letopisecké komise, která ale nenaplnuje zcela velmi široký záměr pana Sedlmajera. Nicméně je a byla Letopisecká komise cenným poradcem Rady města, která však není povinna se doporučením řídit. Komise nyní schvaluje kronikářské zápisy, případně vyjadřuje výhrady, kterými se kronikář má řídit a zápisy upravit podle jejího vyjádření. Možná i na základě apelu bývalého kronikáře V. Pokorného – od 2004 do 2016, byl později založen v roce 2005 Klub přátel historie a přírody Úval a okolí (ustaven v únoru 2006, viz kronika 2005), s podobným zaměřením a snahami shromažďovat od obyvatel podněty a připomínky k životu ve městě a historii.*

Podobná výzva zaznívá od členů redakce Života Úval. Jeho 33. ročník by redakční rada dále vedla tak, aby se ke čtenářům dostávaly objektivní a aktuální informace. Vítá proto každou nabídku spolupráce, připomínku nebo radu, jak zlepšit práci. Redakční rada vysvětluje zvyšování cen měsíčníku na 3,- Kč od února 1992. (ŽÚ2/92)

Poznámka při psaní retrospektivního kronikářského zápisu – v roce 1992 byl oficiálním kronikářem S. Sedlmajer, který však na rozdíl od let předchozích a pozdějších nezanechal žádný koncept kroniky roku 1992, proto byl retrospektivní zápis tvořen jen pomocí úvalského měsíčníku Život Úval (ŽÚ), kde občas tehdejší kronikář pronesl nějakou přínosnou úvahu - Janurová 2018.

Žijí mezi námi – archiv kroniky

Dáša Urgošíková, roz. Semecká, Úvaly čp.1208, věnovala archivu minci, kterou vyryla pro ražbu k Všeobecné československé výstavě 1991. (popis a foto mince, která nebyla zatím v archivu kroniky nalezena – pozn. Janurová – v ŽÚ 4/1992)

Úvalští legionáři - Příslušníci I. odboje (I. světové války 1914-1918), legionáři v Úvalech

ŽÚ 9/1992 kronikář S. Sedlmajer při vzpomínce na první významnou bitvu čs. legií u Zborova pátrá po legionářích z řad úvalských občanů. Uvádí seznam, který získal od PhDr. Ady Morávka, člena výboru bývalé organizace SPB (*Svaz protifašistických bojovníků*). Kronikář předkládá následující seznam čtenářům ŽÚ a žádá doplnění.

Kejř Jaroslav 27.10.1896 Úvaly, Vojanova 179 ruský legionář

Krajíček Alois	25.8.1895	Úvaly	italský legionář
Malý Václav	30.7.1899	Úvaly, Guth-Jarkovského	658 italský domobranec
Pekárek František	22.1.1891	Úvaly, Husova ul.	legionář
Procházka Stanislav	14.11.1896	Úvaly, n.A.z Pardubic	ruský legionář
Strnad Josef	19.4.1893	Úvaly, Chorvatská 582	francouzský legionář
Šulc Alois	9.10.1896	Úvaly, Jungmannova 783	italský domobranec
Vítek Josef	22.11.1896	Úvaly, Chorvatská 629	ruský legionář
Vítek Adolf	8.9.1898	Úvaly, Rašínova 588	francouzský legionář
?? Adolf	22.1.1887	Úvaly, Štefánikova	legionář
Skála ??		Úvaly, Smetanova 326	legionář

V ŽÚ 11/1992 reagují na seznam legionářů rodinní příslušníci a děkují za připomenutí jejich zásluh a podrobně doplňují některé informace – Zdeněk Pekárek a Vlasta Misárková o legionáři Hodek Karel. Děkuje kronikář S. Sedlmajer a šéfredaktorka ŽÚ Lenka Mandová.

Názvoslovná skupina

kronikář S.Sedlmajer a tajemník J. Křelina vyzývají občany k členství ve skupině – zájmová oblast: české a světové dějiny, historie, znalosti historického místopisu Úval a okolí atd. (nyní ve 20. letech 21.stol. Letopisecká komise) – má navrhnout změny názvů ulic a nová jména ulic či náměstí

Historie

Znáte své Úvaly? – dotazník a odpovědi v ŽÚ 1/1992 – první škola byla kolem r. 1800 jednotřídní škola filiální na faře ve Škvorci; od r. 1857 jednotřídní škola farní; od r. 1877 dvoutřídní škola obecná; od r. 1884 trojtřídní škola obecná; od r. 1900 čtyřtřídní škola obecná; od r. 1919 pětiletá škola obecná a trojtřídní měšťanská škola.

Živnostenská škola pokračovací otevřena 4. října 1912 v jediné třídě s 28 žáky a 5 žákyněmi; Ve školním roce 1928/1929 navštěvuje školu ve 2 třídách a jedné pobočce 96 učňů a učednic, vyučuje 5 učitelů.

Obecní knihovna založena r. 1862. Nový úvalský farář František Soukup věnoval jako základ 77 knih. Roku 1865 měla již 511 knih.

Zpěvácký spolek Smetana v roce 1885 založil učitel František Podhola.

Ochotnické divadlo v Úvalech patřilo po desetiletí ke kulturnímu společenskému životu města. Počátky spadají do 60. let 19. století. Hrál se na jednoduchém jevišti hostince „U nádraží“ (Na štaci). Činnost tohoto divadla zanikla v r. 1885 a v pořádání divadelních představení pokračoval spolek Smetana (zpracoval podle publikace Úvaly jindy a nyní MŠ).

Dále je uveřejněna kopie fotografie – Úvaly z roku 1892 - ze zmíněné knihy, která popisuje podrobně, co je vidět na celkovém snímku Úval z Masarykova háje nad lomem, z míst kdysi nazývaném „Pavilón“ (*dříve Rudolfův háj, kde*

skutečně pavilón stál a byl místem vycházek a obecních slavností, pozn. Janurová).

Kronikář p. Sedlmajer doplňuje

článek o zmínku ze spisku Škvoreckého kronikáře Čeňka Tondra: Škvorec a okolí (asi r.1909) ... „ v krajině škvorecké těší se světlé vzpomínce kněžna Terezie Felicitas, jež narodivši se v roce 1694, jako vdova Tomáše Emanuela, vévody Savojského (odtud Savojka a dnes již Cafojka) ve Vídni 20. února 1772 zemřela. Vířit se k ní a životu jejímu podobné vzpomínky jako ku Bílé paní jindřichohradecké. Ve Škvorci za svého působení zde založila kněžna Savojská ku cti sv. Anny r. 1756 kostel, obklopený stinným parkem. Jdouce jím, mineme pěkný úpravný hřbitov a na něm pomník záhy zesnulé nadějně virtuosky na harfu Boženy Vykoukalové, členky Národního divadla“. (Žijí ještě mezi námi pamětníci řídicího učitele Vykoukala z Dobročovic, ladiče pian v širokém okolí). Dále se traduje, že Savojka zřídila u škvoreckého zámku špitál a stala se aktivní pečovatelkou.

V rubrice Znáte své Úvaly? – čerpá autor - MŠ. (ŽÚ 2/1992) z knihy Úvaly jindy a nyní údaje o prvních a druhých obecních volbách v Úvalech a o výsledcích politických stran.

V ŽÚ 7/1992 Anna Svačinová píše obsáhle o Arnoštu z Pardubic, reaguje na rozhodnutí obecního zastupitelstva na změnu názvu náměstí M. Majerové na Arnošta z Pardubic. Uvádí, že na křižovatce silnic ke Škvorci a k Přišimasům je dvůr Hostýn (*ovšem v jiných knihách o historii Úval se spíše používá název Hostín, a to mnohem častěji, než Hostýn, pozn. Janurová*), kde se podle kroniky Václava Hájka z Libočan narodil pozdější arcibiskup Arnošt z Pardubic. Spory o místě narození a krátký životopis A. z P.

V ŽÚ 5/1992 je článek Dr.F.Š k 50. výročí haydrychiády (*poznámka Janurová – tento akt se nazývá správně heydrichiáda*) v květnu 1942. Obsáhlý výklad událostí se zmínkou o mlynáři Břetislavu Baumanovi z Horoušan, který se s manželkou Emilií o parašutisty od Nehvizd staral. Podrobně popisuje život parašutistů a jejich skrývání do spáchání atentátu. Mimo jiné zde také hovoří i o synovi Svatoplukovi Baumanovi, který ve 2 letech osiřel (otec popraven a matka zemřela v Mauthausenu). Neznámí lidé se o chlapce starali a později byl nalezen dědečkem v Masarykových domovech v Krči.

Plesy, divadelní představení, hudba

14.1. koncert Vladimíra Merty 14.1. v KD Úvaly;

28.1. Paleček – Janík také v KD Úvaly;

Na 12.1 zve Lenka Mandová na odpolední vycházku židovským městem v Praze;

22. února – Přátelské posezení – ples, do sokolovny zve klub důchodců;
 2. března odpoledne prošel od MMDM masopustní průvod /fašank/. Foto maškar z roku minulého.
 3. dubna představení MDDM Hrajeme pro Míšu (*konto Míša – celorepubliková akce na koupi Leksellova gama nože, pozn. Janurová*).
 8. září v sále KD vystoupí Spirituál kvintet – Tichota, Ortinský, Vančura, Tichotová, Zich, Budweiserová.
 Na říjen připravuje J. Štork a S. Sedlmajer besedu s přímými účastníky letecké bitvy o Británii s čsl. příslušníky RAF (nakonec 13.11.).

Divadelní představení v KD 9.10. **Aby bylo jasno** – režie P. Kostka, hrají P. Kostka, Carmen Mayerová, M. Peňázová, Jiří Langmajer – vstupné 25,- Kč (*představení bylo pro nemoc přesunuto, zmínka již nabyla, zda je zmíněné ono přesunuté nebo ještě se nevědělo, že přesunuté bude, pozn. Janurová 2018 po rozhovoru s pamětnicí Z. Havránkovou*).

Taneční kurzy pořádá opět TJ Sokol od září 1992.

Wabi Daněk zazpívá 17.11. v sále KD, vstupné 20,- Kč (*podle pamětníků zcela vyprodané představení*).

4.12. čeká rodiny s dětmi pohádkový Muzikál „Království pro šaška“.

16.12. v kostele Zvěstování Panny Marie v Úvalech Česká mše vánoční Jakuba Jana Ryby – účinkují posluchači konzervatoře a sponzoruje MULTITEC.

23.12. Vánoční koncert v kostele – vystoupí sólisté Symfonického orchestru hl.m.Prahy (J. Navrátilová a V. Kuna).

Kino v Úvalech

Každý měsíc je v ŽÚ uveřejňován program promítání širokoúhlého kina (4x týdně, v neděli dvakrát denně). Vedoucí kina byla Zdeňka Havránková, promítači Jiří Konečný a B. Žatečka, pokladní M. Šmejkalová, zřízenec J. Stehlík. V ŽÚ 12/92 se zmiňuje zvýšení cen vstupného, které určuje distributor filmu, takže i nejlevnější Lucernafilm zdraží. Vstupenky se budou pohybovat v rozmezí 10 – 16 Kč. Pro zvýšení technické kvality projekce budou namontovány nové promítačky.

Článek v ŽÚ 12/92 se ptá **Budou Úvaly používat divadelního jeviště i po r.2000?** Lenka Mandová rozebírá situaci i historii a snahu ochotníků a dobrovolníků - Ing. Jaroslav Kejř vypracoval plán přestavby hostince na kulturní zařízení, chyběly však peníze. Od A. Morávka ml. se dozvěděla M. Majerová o chystané přestavbě poč. 50.let a poukázala na městský výbor KSČ 900 000,- Kč. Do května 1953 byly proinvestovány. V nové měně ještě poukázala 60 000,- Kč a za tyto peníze byl nakoupen materiál a za velmi nízkou mzdu najati zedníci

bratři Votavové. V článku je podrobný výčet zhotovených prací – zvětšeno jeviště, vybudováno orchestřiště, pod otáčivým jeviště vznikl prostor pro kulisy. V nové přístavbě byly šatny, skladiště, zkušebna a sociální zařízení. Instalováno ústřední topení a nové elektrické vedení. Zvuková a osvětlovací kabina. Převážně dary získán starožitný nábytek. Židle (*pozn.: míněna sedadla v hledišti*) věnoval Krajský podnik pro film. Vznikl archiv a bohatá divadelní knihovna. Ovšem komunisté nezanechali žádné písemné podklady pro dary, které jinak šetrná spisovatelka, Úvalům věnovala.

Čas jsou peníze – rozhovor L. Mandové s majitelkou dvou třetin kulturního domu o znárodnění hostince Kombercových a možnosti pronájmu městu v současné době. Datum podepsání nelze určit, nedohoda finanční – za současný pronájem 130 Kč ročně za 1m² nelze objekt opravovat ani zaplatit daně... (ŽÚ 12/1992)

Marie Majerová

Lenka Mandová a M. Smolíková se obsáhle v ŽÚ 12/1992 vyjadřují k dílu a životu spisovatelky, rodačky z Úval; Šaldovy reakce na romány MM; M. Majerová v Pamětech univ. prof. Václava Černého.

Vánoční strom

První vánoční strom ozdobený obyčejnými nabarvenými žárovkami, který stál na náměstí, byl „na černo“ postaven v roce 1988 v místech vedle magnólie u Svobodů (horní část náměstí, magnólie už tam tehdy byla, sázel jí údajně dědeček Ing. Venduly Baumanové). Zmínka v ŽÚ tehdy nebyla a ani v letech dalších se o ozdobeném vánočním stromu na veřejném místě nemluví. Podle pamětníků se stavěl pak ještě asi 4 roky na tomtéž místě. Osvětlovali jej tehdejší zaměstnanci OPS/VPS, těžko lze zjistit, kdy přesně došlo ke změně názvu z Obvodní podnik služeb na Veřejně prospěšné služby. Najde-li se časem nová informace, bude v kronice (v její elektronické podobě) zahrnuta. Později, a to se jedná již o tento zapisovaný rok 1992, mohl strom již stát ozdobený u školy v parčíku. Prý se jen čekalo na rozsvícení a žádný program či stánky u stromu v té době nikdo nepamatuje. Advent přišel do módy později, ač se doma leckde slavil i za éry socialismu. (Pozn. Janurová: sama pamatují rodinu komunistů v Praze, kteří i v 60. letech 20. stol. věšeli ke stropu místo lustru zelený věnec se čtyřmi červenými svícemi a zapalovali je po 4 adventní neděle. Chodil k nim i Ježíšek). (Zapsáno podle očitých svědků, pamětníků v r.2019)

Výročí

Za úvalským malířem Vladimírem Vondráčkem

(doplněno r. 2018 z ŽÚ 1/1993) V říjnu 1992 zemřel po těžké nemoci akad. malíř V. Vondráček. Krátký životopis ze slovníku výtvarných umělců, mj. na sklonku 70. let spoluzakladatelem výtvarného střediska Okresního podniku služeb v Úvalech. Dodávala výtvarné prvky do interiérů institucí a společenských budov. Od r. 1948 členem Svazu čsl. Výtvarných umělců. Vystavuje pravidelně ve středních Čechách, dokonce i v zahraničí. Vzpomínají i výtvarnice a mládež výtvarného kroužku v MDDM. Seznam navržených a realizovaných děl pro Úvaly: 1969 sgrafito pro Zdravotní středisko; 1973 sgrafito pro budovu Masny; 1976 sgrafito pro kulturní dům;

Navržená a realizovaná díla mimo Úvaly: 1977 – svítidla do vládního salonku letiště Praha – Ruzyně; 1978 – bronzové vývěsní štíty pro podnik Úklid Praha – Újezd aj; 1980 – předělové stěny z nerez a tepané mědi pro Ústav výpočetní techniky Praha Pankrác; reliéfy z tepané mědi pro prodejnu Hortex; skleněný lustr pro zasedací síň Pragouinon; plastika ze dřeva Ptáci pro zotavovnu ROH Praha Na Poříčí; stěny z leptaného skla pro výpočetní středisko St. Pojišťovny Praha Spálená; 1982 plastika ze dřeva Dětská pohádka pro zotavovnu ROH Staré Splavy; 1983 okenní mříže do areálu zámku Peruc; 1984 dubové dveře a kování Národní galerie v zámku Zbraslav; okenní mříže do hradební bašty starobylého opevnění Loun; 1987 kování a dubové dveře do refektáře Klementina Praha; řešení vstupního prostoru Šternberského paláce Praha Hradčany; 1988 plastika ze dřeva Zeus na Olympu pro restauraci Kalypso Praha; 1990 kovaná brána kaple areálu Klementina Praha;

(foto obrazu Městečko na kopci) **V současnosti (r. 2018) mají Úvaly v majetku několik obrazů od V. Vondráčka buď zakoupených, nebo věnovaných městu – podle inventárního seznamu:**

ME – 2 – 2396 i.č., evid. č. 894 – obraz Poslední sluníčko – olej

ME – 3 – 1997 i.č., e.č. 2656 – obraz Přístavní domeček – akvarel

ME – 3 – 2959 i.č., e.č. 3030 – obraz Stromy a cesta – olej

ME – 3 – 2958 i.č., e.č. 3029 – obraz Kopec a měsíc – olej

Obrazy se nacházejí v sálku DPS (domu s pečovatelskou službou) nám. Svobody čp. 1570.

Bedřich Hejsek

2. prosince 1992 zemřel nenahraditelný člen a dirigent chrámového sboru v kostele Zvěstování Panny Marie. Vedl pěvecké sbory dětí ve Škvorci, kde bydlel, byl varhaníkem na Hradešíně a v Tismicích. Pro Úvaly vedl notový archiv

a sbor. Byl pronásledován komunisty jako katolík, nesměl dokončit bohosloveckou fakultu ani medicínu, byl u PTP. Soukromě se později hudebně vzdělával.

Učitelka Marie Raušová

Žáci a pamětníci vzpomínají na výraznou postavu úvalského veřejného života, herečku a laskavého člověka (+14.2.1992).

ThDr. František kardinál Tomášek

4. srpna zemřel čelný představitel české katolické církve. Posvětil v roce 1974 nový úvalský zvon Arnošt z Pardubic.

V. Životní prostředí

Srážkoměrná stanice v Úvalech

vybudována na pozemku Antonína Šťovíčka – uzavřena dohoda mezi jím a Hydrometeorologickým ústavem 4.5.1986. Činnost stanice spočívá v pozorování atmosférických jevů a měření spadlých dešťových srážek, případně výšku sněhové pokrývky. Souhrn pan Šťovíček, jeho manželka nebo zeť Ing. J.Veselý posílají do HMÚ v Praze Komořanech.

Přehled srážek a mezních hodnot srážek v roce 1992:

leden: 31,3 mm	červenec: 61,4 mm
únor: 27,3 mm	srpen: 73,9 mm
březen: 67,3 mm	září: 19,9 mm
duben: 22,5 mm	říjen: 46,1 mm
květen: 17,9 mm	listopad: 30,3 mm
červen: 94,2 mm	prosinec: 30,1 mm
srážky za rok: 522,2 mm	

Výjimečný jev: velmi silné krupobití 18.8.1986 od 14:35 do 14:45 hodiny padaly kroupy velikosti holubích vajec – škody v Úvalech. V Tuklatech rozbity všechny střechy, v Českém Brodě rozbity 2 miliony tašek.

Mezní hodnoty za celé sledované období od 5.5.1986 do 31.12.1992 a článek o stanici v ŽÚ 4/1993.

Radon a my

V ŽÚ 3, 4, 5/92 je obsáhlý článek o škodlivosti a působení radonu na lidský organismus. Uvádí možné zdroje radonu, mapy pravděpodobného výskytu. Doporučeno měření, zabránění volbou stavebního materiálu.

Petice Cousteau – Den Země

V ŽÚ 6 a 7/1992 celosvětová podpisová petice, vyhlášená i úvalskou organizací ochránců přírody, získala v Úvalech a okolí 147 podpisů. Další podpisové archy jsou v městské knihovně u p. Krňanské. Myšlenka zachovat příštím generacím Zemi životaschopnou.

VI. Obyvatelstvo

Demografie

k 31.12.1992 žilo v Úvalech 4 604 obyvatel

VII. Různé

Zdenka Haringová

(roz. Šmejkalová) v ŽÚ 3/1992 vzpomíná na svůj život v modré uniformě (železniční)(*1909), na psaní příspěvků do ŽÚ a vyjadřuje se k současnému vandalismu v objektu nádražní budovy a okolí.

Polemika nad přejmenováním náměstí a vztahem k Marii Majerové

Názory bývalé občanky Úval na spisovatelku a důvodech přejmenování náměstí. Obsáhlá reakce na článek M. Smolíkové ŽÚ 7/92 o M. Majerové a opět odpověď M. Smolíkové.

V ŽÚ 8/1992 se vyjadřuje starosta I. Černý k přejmenování náměstí a důvodech volby právě náměstí Arnošta z Pardubic.

Hlavní události doma i ve světě v roce 1992 (Wikipedie)

13. února – Československo se stalo 39. zemí připojenou k internetu.

18. května – Začala první vlna kupónové privatizace, které se zúčastnilo 77 % oprávněných občanů.

5.– 6. červen – Ve Volbách do Sněmovny lidu Federálního shromáždění zvítězila v Česku Občanská demokratická strana se ziskem 33,9 % hlasů a na Slovensku Hnutí za demokratické Slovensko (33,54 % hlasů).

2. července – Byla jmenována poslední československá vláda Jana Stráského a česká vláda Václava Klause.

3. července – Při volbě prezidenta nebyl zvolen žádný kandidát.

16. července – V další prezidentské volbě kandidoval pouze Miroslav Sládek, který obdržel 33 hlasů a nebyl zvolen.

20. červenec – Václav Havel abdikoval na úřad prezidenta.

23. července – Představitelé nejsilnějších politických stran ČSFR – ODS (Václav Klaus) a HZDS (Vladimír Mečiar) se v brněnské vile Tugendhat dohodli na zániku ČSFR.

1. září – Alexander Dubček utrpěl při automobilové havárii na dálnici D1 u Humpolce vážná zranění, kterým 7. listopadu t.r. podlehl.

25. listopadu – Vláda ČSFR schválila ústavní zákon o zániku federace k 31. prosinci 1992.

16. prosince – Poslanci České národní rady schválili novou Ústavu České republiky.

31. prosinec – Ve 24:00 hodin bylo Československo rozděleno na Českou republiku a Slovenskou republiku.

Svět

6. března – Byl aktivován počítačový virus Michelangelo.

25. července–9. srpna – V Barceloně proběhly Letní olympijské hry.

3. listopadu – Bill Clinton zvítězil v amerických prezidentských volbách nad dosavadním prezidentem Georgem Bushem st.

Domácí dění podle Života Úval

V prvním čísle měsíčníku Život Úval se na prahu roku 1992 Ladislav Snětina vyjadřuje k situaci ve městě, která se od pádu totality mění jen velmi pomalu, přes očekávání občanů. Co se změnilo v Úvalech? Otevřel se prostor k podnikání, ale ne vše se daří změnit okamžitě. Dlouhodobé je řešení inženýrských sítí – kanalizace, vodovod, plynofikace, komunikace, chodníky ... záleží, jakým způsobem budou zastupitelé respektovat oprávněné zájmy a potřeby občanů v kontextu se skutečně demokratickými principy.

Koncem minulého roku se sešli občané při podpoře návrhů prezidenta Havla k novele zákonů a ústavních zákonů – 240 občanů podepsalo petici, kterou starosta I. Černý poslal Federálnímu shromáždění – plné znění reakcí poslanců je uveřejněno v ŽÚ 1/92.

Dodatek

Pro zpracování kroniky zpětně bylo zcela využito informací z měsíčníku Život Úval ročník 33, rok 1992, který vydávalo Městské kulturní středisko při Městském úřadu v Úvalech.

Městské kulturní středisko zastupuje paní Š. Sosnovská, V Podhájí 1283 (*opět mylně uvedena ulice, správně Podhájí 1283, pozn. Janurová 2018*)

Dále byly využity informace od pamětníků a současná zjištění byla zapsána kurzívou, aby bylo rozlišeno, co se tehdy zapsalo a co bylo v roce 2018 doplněno.

Poznámka: v návodech psaní městských kronik se doporučuje sjednocené psaní názvů **Zastupitelstvo města a Rada města**. V retrospektivním zápise v hlavních zprávách používám sjednoceného pojmenování, zachovávám však v prepisech ze Života Úval tehdy používané názvy a zkratky, protože v zákonu o obcích č. 367/1990 je oficiálně název **Obecní/městské zastupitelstvo a Obecní/městská rada**, a teprve v zákoně o obcích č.128/2000 Sb., který ruší předchozí, se uvádí oficiálně **Zastupitelstvo obce/města a Rada obce/města**. V tehdejších zápisech z Rady se používá zkratka Rada MZ a termín Městské zastupitelstvo (MZ). Tudiž zkratky se v letech psaní kronik liší a po sjednocení při retrospektivních zápisech budou do r. 2000 jako Městské zastupitelstvo = MZ, veřejné zasedání městského zastupitelstva = VZMZ; Městská rada = MR a zasedání městské rady = ZMR.

Mgr. Alena Janurová od roku 2016 pracuje na dohodu o provedení práce jako správce archivu městských kronik a katalogizuje veškeré dokumenty nalezené v archivu a dokumenty, které v současnosti do archivu přibývají jako přílohy kronik. Narodila se v r.1944 v Praze. Vystudovala Přírodovědeckou fakultu UK a doplnila si vzdělání v oboru Knihovnictví a informatika na filozofické fakultě UK v tříletém postgraduálním studiu. 10 roků pracovala v informačním oddělení v redakci Zemských novin, později sloučených s jinými deníky do vydavatelství Vltava Labe Press. Od roku 1997 bydlí v Úvalech. Současně zpracovává retrospektivně kroniky za období 1992 – 2003, které městu chybí, ale některé byly částečně zpracovány v konceptech od minulých kronikářů. Sleduje život ve městě a spolu s členy Letopisecké komise zaznamenává denní dění a fotograficky a faktograficky jej dokumentuje právě pro potřeby archivu městských kronik.